

Generiek kader coronamaatregelen

Het RIVM heeft een generiek kader 'Coronamaatregelen' opgesteld voor bedrijven, organisaties, instellingen, lokale overheden en verenigingen. Het kader geeft adviezen hoe al deze organisaties zich kunnen houden aan [de Nederlandse maatregelen](#) vanuit de Rijksoverheid.

Uitgangspunten zoals anderhalve meter afstand houden, hygiënemaatregelen en de [gezondheidscheck](#) vormen de basis van dit kader. Deze uitgangspunten sluiten aan bij [de basisregels voor iedereen](#).

Dit kader vervangt eerdere handreikingen en afwegingskaders die waren opgesteld door het RIVM. Specifieke onderdelen daaruit zijn toegevoegd aan dit generieke kader coronamaatregelen. Daarnaast zijn voor contactberoepen, sauna en wellness, koren en zangensembles, sporters, binnensport en het vervoer van groepen naar woonzorglocaties en dagbesteding extra aandachtspunten opgenomen.

Het generieke kader richt zich niet op de gezondheidszorg. Voor zorgprofessionals is hier [meer informatie over het coronavirus \(COVID-19\)](#).

Een deel van de locaties waarvoor dit generieke kader is opgesteld is per 10 juli 2021 opnieuw gesloten. Lees op [Rijksoverheid.nl](#) alles over de maatregelen die op 10 juli zijn ingegaan.

Doelen

Het kader gaat over welke maatregelen binnen en buiten noodzakelijk zijn om de verspreiding van het nieuwe coronavirus maximaal te controleren. Maximaal controleren betekent het zoveel mogelijk voorkomen van verspreiding van het coronavirus. Met als gevolg dat het aantal nieuwe besmettingen naar (bijna) nul gaat en nieuwe uitbraken voorkomen worden of beheersbaar blijven. Het doel is om [het reproductiegetal \(R\)](#) onder de 1 te houden. Dit wordt, mede, bereikt door ook nu nog het aantal contactmomenten te beperken, groepsvorming tegen te gaan waarbij afstand houden niet goed mogelijk is, de mobiliteit te beheersen en de druk op de openbare ruimtes te beperken. Op deze manier kunnen mensen in deze situaties zo veilig mogelijk werken. Daarbij is het ook voor bezoekers (klanten, gasten, etc.) zo veilig mogelijk. De [maatregelen](#) en adviezen in dit kader zijn specifiek gericht op het voorkomen van besmettingen en verspreiding.

Eigen verantwoordelijkheid

Ondernemers, organisaties en bedrijven zijn zelf verantwoordelijk voor het toepassen van de maatregelen van de Rijksoverheid, lokale maatregelen vanuit de veiligheidsregio's en/of gemeentes en de adviezen van dit generieke kader binnen hun bedrijf/activiteit en voor de gezondheid van de medewerkers tijdens hun werk. Ook zijn zij zelf verantwoordelijk voor het toezien op het naleven van maatregelen en adviezen.

Sectoren, brancheverenigingen en koepelorganisaties kunnen met dit generieke kader voorbeeldprotocollen voor hun eigen branche uitwerken. Het is aan de onderneming of organisatie zelf om daarmee een eigen protocol op te stellen of een bestaand protocol te actualiseren. Meer informatie over de stand van zaken per sector/branche is op te vragen bij koepel- en brancheorganisaties. Meer informatie over het opstellen van protocollen is op de website van [de Rijksoverheid](#) te vinden.

Binnen bedrijven, organisaties en instellingen kunnen bestaande richtlijnen, kwaliteitsnormen of (arbeidsomstandigheden)wetgeving van toepassing zijn. Bijvoorbeeld over de organisatie van hygiënemaatregelen of schoonmaak. Deze gaan soms verder dan dit generieke kader van het RIVM. Uiteraard zijn die bestaande richtlijnen, kwaliteitsnormen of wetgeving in dat geval leidend. Ondernemers, organisaties en bedrijven kunnen terecht bij de eigen sector of branchevereniging voor meer informatie over de geldende richtlijnen, kwaliteitsnormen en wetgeving.

Generieke uitgangspunten binnen

1. Afstand houden en doorstroming

Borg dat iedereen anderhalve meter afstand (2 armlengtes) van elkaar kan houden.

Uitzonderingen:

- Jongeren tot en met 17 jaar hoeven onderling geen anderhalve meter afstand te houden.
- Kinderen tot en met 12 jaar hoeven daarnaast geen anderhalve meter afstand te houden tot anderen;
- Personen die tot één huishouden/gezin behoren hoeven onderling geen anderhalve meter afstand te houden.

In sommige situaties is afstand houden niet mogelijk en mag de anderhalve meter tijdelijk worden losgelaten. Deze situaties zijn terug te vinden op [Rijksoverheid.nl](#).

Maatregelen om te zorgen dat bezoekers/personen anderhalve meter afstand van elkaar kunnen houden en voor het beheersen van de bezoekersstroom:

- Plaats tafels en stoelen in een ruimte/zaal zo dat iedereen zich strikt aan anderhalve meter onderlinge afstand kan houden.
- Attendeer iedereen er op om afstand van elkaar te houden. Herhaal deze boodschap op meerdere plekken.
- Maak vaste looproutes en geef dit duidelijk aan. Richt looproutes zo in dat mensen elkaar in verschillende looprichtingen op anderhalve meter afstand kunnen passeren. Of maak er eenrichtingsverkeer van.
- Laat bezoekers buiten wachten (met anderhalve meter afstand), als bij binnen wachten anderhalve meter afstand houden niet mogelijk is. Laat bezoekers pas binnen op de gereserveerde tijd (indien van toepassing).

- Laat bezoekers in kleine groepen aankomen/vertrekken en naar binnen/buiten gaan om anderhalve meter onderlinge afstand te kunnen houden.
- Zorg dat er voldoende afstand is tussen de zitplaatsen in een bioscoop, theaterzaal, wachtkamer of aankomstruimte, etc.
- Beperk zoveel mogelijk het aantal personen in een ruimte. Borg altijd de anderhalve meter afstand in een ruimte én het maximale aantal mensen dat volgens de geldende maatregelen in een ruimte mag zijn.
- Beperk het aantal personen in de sanitaire ruimtes (was-, toilet- en/of doucheruimtes). Laat bezoekers wachten met anderhalve meter afstand.
- Houd toezicht op het aantal mensen en de onderlinge afstand bij het gebruik van de lift. Bijvoorbeeld bij krappe liften: laat mensen de lift naar boven nemen en laat mensen zo veel mogelijk naar beneden lopen.
- Zorg voor een soepele doorstroming en voorkom opstoppingen door bijvoorbeeld deuren permanent open te zetten.
- Spreid bezoekers door ruimere openingstijden (uiteraard passend binnen de toegestane openingstijden).
- Train en begeleid medewerkers op de maatregelen en adviezen en het toezien op het onderling anderhalve meter afstand houden.
- Houd het kassa-/baliecontact zo beperkt mogelijk. Dat kan door zoveel mogelijk online of telefonisch te laten reserveren en online of contactloos te laten betalen.
- Bevestig een fysieke (kunststof)barrière. Bijvoorbeeld bij balie/informatiepunt/kassa of receptie, wanneer de anderhalve meter afstand niet haalbaar is.
- Bij het veilig inrichten van de ruimte, als werkplek of voor publiek, kan een arbeidshygiënist adviseren. Die kan onderzoek doen op locatie en adviseren over specifieke maatregelen. Bijvoorbeeld over het toepassen van schermen.

Er kunnen zich situaties voordoen waarbij medewerkers onderling niet aan de anderhalvemeternorm kunnen voldoen. Bijvoorbeeld in een kleine keuken. In dat geval moeten de medewerkers de extra aandachtspunten voor contactberoepen opvolgen.

2. Hygiënemaatregelen

Het RIVM heeft [hygiënerichtlijnen](#) voor sectoren en instellingen zoals basisscholen, sauna's en badinrichtingen alsmede evenementen. Voor openbare ruimtes en sectoren waarvoor geen specifieke hygiënerichtlijnen zijn, is er een [Algemene hygiënerichtlijn](#). De punten hieronder zijn aanvullende maatregelen en adviezen vanwege het nieuwe coronavirus. Houd ook rekening met maatregelen voor hygiëne of schoonmaak vanuit eigen richtlijnen/kwaliteitseisen of (arbeidsomstandigheden)wetgeving van de branche/sector.

- Laat iedereen de hygiënemaatregelen nauwkeurig opvolgen. Voor medewerkers en bezoekers geldt: was je handen regelmatig met water en zeep, zit niet met je handen aan je gezicht, schud geen handen, hoest of nies in je elleboog en gebruik papieren zakdoekjes om je neus te snuiten en gooi deze daarna weg.
- Communiceer op meerdere plekken de algemene hygiëneadviezen.
- Als er een handenwasgelegenheid is, zorg dan dat iedereen bij aankomst en vertrek zijn handen kan wassen met water en zeep. Als er geen handenwasgelegenheid is,

adviseer iedereen om de handen direct na thuiskomst te wassen. Meer informatie over toegelaten desinfectiemiddelen is [hier te lezen](#).

- Zorg voor voldoende (hand)zeep en papieren handdoekjes in de toiletten.
- Maak handcontactpunten zoals deurklinken, winkelwagentjes en -mandjes, pinautomaten, touchscreens (die meerdere personen aanraken) meerdere keren per dag schoon met schoonmaakdoekjes of met water en zeep (bijvoorbeeld allesreiniger).
- Maak stoelen, leuning, tafels, etc. en de toiletten meerdere keren per dag schoon.
- Maak na iedere werkdag de ruimte/voorziening goed schoon volgens het reguliere schoonmaakprotocol.
- Zorg dat medewerkers over een eigen eetgelegenheid/pauzeruimte/toilet(ten)/omkleedruimte, etc. beschikken waar zij afstand kunnen houden en hygiënemaatregelen kunnen opvolgen.

3. Maximaal aantal bezoekers per ruimte

- De [algemene regels](#) vanuit de Rijksoverheid voor activiteiten binnen moeten opgevolgd worden.
- In de ruimtes waarvoor de overheid een maximum aantal bezoekers (per oppervlak) heeft aangegeven, moet dat aantal worden aangehouden.
- Als er meerdere ruimtes zijn (o.a. in zalen, kantoorruimtes, etc.) geldt het maximum aantal personen/bezoekers per ruimte, mits de anderhalve meter afstand voor de bezoekersstroom ook toegepast kan worden in de overige ruimtes (o.a. sanitair, looproutes, in- en uitgang, etc.).
- Bepaal het aantal toe te laten personen in een ruimte, zodat iedereen zich strikt aan de anderhalve meter afstand kan houden.
- Geef bezoekers geen toegang tot privéruimtes, keukens of personeelsruimtes.

4. Reservering en placering

- Als het vereist is, moet een registratie van bezoekers bijgehouden worden.
- Als het vereist is, moeten vaste zitplaatsen (placering) voor de bezoekers en/of medewerkers worden aangewezen.
- Als het vereist is, moet vooraf een reservering gemaakt worden.
- Zorg er bij bedrijven en instellingen voor dat vooraf bekend is hoeveel medewerkers tijdens een dienst/werkdag aanwezig zijn en leg vast wie wanneer gewerkt heeft.
- Werk zoveel als mogelijk in vaste teams. Als er minder wisseling is in personeel is de kans op verspreiding van het nieuwe coronavirus kleiner bij onverhoopte a- of presymptomatische medewerkers.

5. Gezondheidscheck (triage)

- Als het is vereist, dan is een [gezondheidscheck](#) nodig. Medewerkers/bezoekers moeten de gezondheidscheck doen voor aanvang van de dienst/het bezoek. Als één van de vragen met ja wordt beantwoord, dan moet die persoon thuis blijven.
- Bij de kaartverkoop/reservering en bij aanvang van het bezoek moeten de bezoekers gewezen worden op de [gezondheidscheck](#).

- Stuur/geef de [gezondheidscheck](#) mee met een afspraakbevestiging/kaartverkoop.
- Als iemand gezondheidsklachten heeft, zoals verkoudheid, loopneus, niezen, keelpijn, hoesten, benauwdheid, verhoging of koorts en/of plotseling verlies van reuk of smaak, dan moet die persoon thuis blijven.
- Als iemand gedurende de dag klachten ontwikkelt, dan moet die persoon direct naar huis.
- Iedereen kan bij klachten, ook als die mild van aard zijn, laagdrempelig worden getest via de GGD. Zo snel mogelijk testen is nodig om de verspreiding van het virus effectief in te dammen. Bij een positieve testuitslag wordt verwacht dat iedereen meewerkt aan bron- en contactopsporing. Werkgevers moeten daarom bij werknemers het testbeleid actief stimuleren. Lees hier meer over [het testbeleid](#).

6. Ventilatie

- Zorg ervoor dat de ventilatie voldoet aan de regelgeving ([Bouwbesluit](#)) en richtlijnen. In het Bouwbesluit is vermeld wat de minimale ventilatienormen zijn per verblijfsruimte of -gebied.
- Het is van belang dat een verblijfsruimte 24 uur per dag wordt geventileerd via natuurlijke ventilatie (roosters boven een raam, kieren). Of via mechanische ventilatiesystemen. Goed ventileren is nodig voor het verversen van de lucht en draagt bij aan een prettig en gezond binnenklimaat.
- Lucht een verblijfsruimte minimaal 1 keer per dag ca. 10-15 minuten. Ook als snelle luchtverversing van de ruimte gewenst is, bijvoorbeeld na een groepsbijeenkomst in een ruimte, of na het koken. Zet voor het luchten de ramen/deuren tegen elkaar open.
- Aanpassingen van mechanische ventilatiesystemen zijn niet nodig.
- Volg de onderhoudsinstructies van het mechanische ventilatiesysteem om een goede werking te waarborgen.
- Lees meer over [ventilatie en het nieuwe coronavirus](#).

7. Risicogroepen

- Het RIVM heeft aanvullende adviezen voor medewerkers die behoren tot één van de [risicogroepen](#).
- Bezoekers die tot een risicogroep behoren, wegen zelf af of zij een dergelijk voorziening kunnen en willen bezoeken.
- De branche maakt voor risicogroepen, eventueel met een bedrijfsarts en/of arbeidshygiënist, beleid zodat de werkomstandigheden voor de medewerkers (én bezoekers) die in een risicogroep zitten zo veilig mogelijk zijn.

8. Persoonlijke beschermingsmiddelen

Op plekken in Nederland is er vanuit de [Rijksoverheid](#) een verplichting (het openbaar vervoer en op aangewezen plekken rond het openbaar vervoer, op luchthavens en in vliegtuigen, het voortgezet onderwijs en personenvervoer als taxi, veerboot en touringcar) voor het gebruik van een mondneusmasker.

Daarnaast is te allen tijde van belang dat:

- Iedereen de gezondheidscheck doorloopt en thuis blijft als op 1 of meer vragen 'JA' het antwoord is;
- En iedereen zich aan de verdere maatregelen houdt.

Het dragen van bijvoorbeeld schort of wegwerphandschoenen wordt niet geadviseerd. Dat kan vanwege de adviezen om al bij milde klachten thuis te blijven, om anderhalve meter afstand te houden, geen handen te schudden en vaak de handen met water en zeep te wassen. Deze adviezen blijven belangrijk en voorkomen verspreiding.

Overige aandachtspunten voor specifieke groepen medewerkers:

- Voor [zwangere medewerksters](#) kan in overleg met de bedrijfsarts een passend advies gemaakt worden. Hiervoor kunnen de uitgangspunten worden gebruikt zoals beschreven door het RIVM. De branchevereniging of koepelorganisatie kan op basis van dit document eigen beleid voor zwangere medewerkers opstellen.
- Jongeren (< 18 jaar) zoals bijvoorbeeld ook vakantiekrachten, hebben recht op extra bescherming vanuit de arbeidsomstandighedenwet.

Generieke uitgangspunten buiten

De onderstaande uitgangspunten zijn ook te gebruiken door organisaties, bedrijven en instellingen voor de organisatie van meld- en vergunningsplichtige evenementen, als deze weer worden toegestaan.

1. Afstand houden en doorstroming

Borg dat iedereen anderhalve meter afstand (2 armlengtes) van elkaar kan houden.

Uitzonderingen:

- Kinderen tot en met 12 jaar hoeven onderling en tot volwassenen geen anderhalve meter afstand te houden;
- Jongeren tot en met 17 jaar hoeven onderling geen anderhalve meter afstand te houden.
- Personen die tot één huishouden/gezin behoren hoeven onderling geen anderhalve meter afstand te houden.

De regel is nog steeds dat iedereen anderhalve meter afstand houdt. Maar in sommige situaties is dat niet mogelijk en mag de anderhalve meter tijdelijk worden losgelaten. Deze situaties zijn terug te vinden op [Rijksoverheid](#). Adviezen om ervoor te zorgen dat personen afstand van elkaar kunnen houden en voor het beheersen van de bezoekersstroom:

- Bij de inrichting van de buitenruimte moet iedereen zich strikt aan de anderhalve meter afstand kunnen houden.

- Attendeer iedereen er op dat zij afstand van elkaar houden en herhaal deze boodschap op meerdere plekken.
- Maak vaste looproutes en geef dit duidelijk aan. Richt looproutes zo in dat iedereen elkaar in verschillende looprichtingen op anderhalve meter afstand kan passeren. Of maak er eenrichtingsverkeer van.
- Laat bezoekers wachten met anderhalve meter afstand. Laat bezoekers pas binnen op de gereserveerde tijd (indien van toepassing).
- Laat bezoekers in kleine groepen aankomen/vertrekken en naar binnen/buiten gaan, zodat bezoekers hierbij anderhalve meter onderlinge afstand kunnen houden.
- Zorg dat er voldoende afstand is tussen de zitplaatsen.
- Beperk het aantal personen in de sanitaire ruimtes (was-, toilet- en/of doucheruimtes). Laat bezoekers wachten met anderhalve meter afstand.
- Zorg voor een soepele doorstroming van personen.
- Spreid de bezoekers door ruimere openingstijden (uiteraard passend binnen de geldende openingstijden).
- Train en begeleid medewerkers op de maatregelen en adviezen en op het toezien op het onderling anderhalve meter afstand houden.
- Houd het kassa-/baliecontact zo beperkt mogelijk, bijvoorbeeld door zoveel mogelijk online of telefonisch te laten reserveren en online of contactloos te laten betalen.
- Bevestig een fysieke (kunststof)barrière. Bijvoorbeeld bij balie/informatiepunt of kassa, wanneer de anderhalve meter afstand niet haalbaar is.
- Overweeg om op terrassen ['kuchschermen' te plaatsen](#).
- Bij het veilig inrichten van de ruimte, kan een arbeidshygiënist, na onderzoek op locatie, de ondernemer op maat adviseren over specifiek passende technische en organisatorische maatregelen, zoals over de toepassing van schermen.

Er kunnen zich situaties voordoen waarbij medewerkers onderling niet aan de anderhalve meter norm kunnen voldoen. In dat geval moeten de medewerkers de Extra aandachtspunten voor contactberoepen opvolgen.

2. Hygiënemaatregelen

Het RIVM heeft [hygiënerichtlijnen](#) voor sectoren en instellingen zoals basisscholen, sauna's en badinrichtingen en ook evenementen. Voor openbare ruimtes en sectoren waarvoor geen specifieke hygiënerichtlijnen zijn is er een [Algemene hygiënerichtlijn](#). De punten hieronder zijn aanvullende maatregelen en adviezen vanwege het nieuwe coronavirus. Houd ook rekening met maatregelen voor hygiëne of schoonmaak vanuit eigen richtlijnen/kwaliteitseisen of (arbeidsomstandigheden)wetgeving van de branche/sector.

- Laat iedereen de hygiënemaatregelen nauwkeurig opvolgen. Was je handen regelmatig met water en zeep, zit niet met je handen aan je gezicht, schud geen handen, hoest of nies in je elleboog en gebruik papieren zakdoekjes om je neus te snuiten en gooi deze daarna weg.
- Communiceer op meerdere plekken de algemene hygiëneadviezen.
- Als er een handenwasgelegenheid is, zorg dan dat iedereen bij aankomst en vertrek zijn handen kan wassen met water en zeep. Als er geen handenwasgelegenheid is,

adviseer iedereen om de handen direct na thuiskomst te wassen. Meer informatie over toegelaten desinfectiemiddelen is [hier te lezen](#).

- Zorg voor voldoende (hand)zeep en papieren handdoekjes in de toiletten.
- Maak handcontactpunten zoals deurklinken, winkelwagentjes en -mandjes, pinautomaten, touchscreens (die meerdere personen aanraken) meerdere keren per dag schoon met schoonmaakdoekjes of met water en zeep (bijvoorbeeld allesreiniger).
- Maak stoelen, leuning, tafels, etc. en de toiletten meerdere keren per dag schoon.
- Maak na iedere werkdag de ruimte/voorziening goed schoon volgens het reguliere schoonmaakprotocol.
- Zorg dat medewerkers over een eigen eetgelegenheid/pauzeruimte/toilet(ten)/omkleedruimte, etc. beschikken waar zij afstand kunnen houden en hygiënemaatregelen kunnen opvolgen.

3. Maximaal aantal bezoekers

- De [algemene regels vanuit de Rijksoverheid](#) voor activiteiten buiten moeten opgevolgd worden.
- De locaties waarvoor [de overheid](#) een maximum aantal bezoekers heeft aangegeven (per oppervlak), moeten dat aantal aanhouden.
- Beperk het aantal personen in de buitenruimte, zodanig dat iedereen zich strikt aan de anderhalve meter afstand kan houden.
- Geef bezoekers geen toegang tot privéruimtes, keuken of personeelsruimtes.

4. Reservering en/of placering

- Als het vereist is, moet een registratie van bezoekers bijgehouden worden.
- Als het vereist is, moeten vaste zitplaatsen (placering) voor de bezoekers en/of medewerkers aangewezen worden.
- Als het vereist is, moet vooraf een reservering gemaakt worden.
- Werk zoveel als mogelijk in vaste teams en leg vast wie wanneer gewerkt heeft. Als er minder wisseling is in personeel, is de kans op verspreiding van het nieuwe coronavirus kleiner, bij onverhoopte a- of presymptomatische medewerkers.

5. Gezondheidscheck (trage)

- Als het is vereist dan is een [gezondheidscheck](#) nodig. Medewerkers/bezoekers moeten de gezondheidscheck doen voor aanvang van de dienst/het bezoek. Als één van de vragen met ja wordt beantwoord, dan moet die persoon thuis blijven.
- Bij de kaartverkoop/reservering en bij aanvang van het bezoek moet de bezoekers gewezen worden op de [gezondheidscheck](#).
- Stuur de [gezondheidscheck](#) mee met een afspraakbevestiging/kaartverkoop.
- Als iemand gezondheidsklachten heeft zoals verkoudheid, loopneus, niezen, keelpijn, hoesten, benauwdheid, verhoging of koorts en/of plotseling verlies van reuk of smaak, dan moet die persoon thuis blijven.

- Als iemand gedurende de dag klachten ontwikkelt, dan moet die persoon direct naar huis.
- Iedereen kan bij klachten, ook als die mild van aard zijn, laagdrempelig worden getest via de GGD. Zo snel mogelijk testen is nog steeds nodig om de verspreiding van het virus effectief in te dammen. Bij een positieve testuitslag wordt verwacht dat men meewerkt aan bron- en contactopsporing. Werkgevers dienen daarom bij werknemers het testbeleid actief te stimuleren. Lees meer over [het testbeleid](#).

6. Risicogroepen

- Het RIVM heeft aanvullende adviezen voor medewerkers die behoren tot één van [de risicogroepen](#).
- Voor bezoekers die tot een risicogroep behoren is het extra belangrijk om de basisregels goed op te volgen, zoals anderhalve meter afstand houden.
- De branche maakt voor risicogroepen, eventueel met een bedrijfsarts en/of arbeidshygiënist, beleid, zodat de werkomstandigheden voor de medewerkers (én bezoekers) die in een risicogroep zitten zo veilig mogelijk zijn.

7. Persoonlijke beschermingsmiddelen

Op plekken in Nederland is er vanuit de [Rijksoverheid](#) een verplichting (het openbaar vervoer en op aangewezen plekken rond het openbaar vervoer, op luchthavens en in vliegtuigen, het voortgezet onderwijs en personenvervoer als taxi, veerboot en touringcar) voor het gebruik van een mondneusmasker.

Daarnaast is te allen tijde van belang dat:

- Iedereen de gezondheidscheck doorloopt en thuis blijft als op 1 of meer vragen 'JA' het antwoord is;
- En iedereen zich aan de verdere maatregelen houdt.

Het dragen van bijvoorbeeld schort of wegwerphandschoenen wordt niet geadviseerd. Dat kan vanwege de adviezen om al bij milde klachten thuis te blijven, om anderhalve meter afstand te houden, geen handen te schudden en vaak de handen met water en zeep te wassen. Deze adviezen blijven belangrijk en voorkomen verspreiding.

Overige aandachtspunten voor specifieke groepen medewerkers:

- Voor [zwangere medewerksters](#) kan in overleg met de bedrijfsarts een passend advies gemaakt worden. Hiervoor kunnen de uitgangspunten worden gebruikt zoals beschreven door het RIVM. De branchevereniging of koepelorganisatie kan op basis van dit document eigen beleid rondom zwangere medewerkers opstellen.
- Jongeren (< 18 jaar) zoals bijvoorbeeld ook vakantiekrachten, hebben recht op extra bescherming vanuit de arbeidsomstandighedenwet

Extra aandachtspunten:

Extra aandachtspunten voor contactberoepen

Contactberoepen zijn beroepen waar er vaak en direct contact met anderen is binnen een afstand van anderhalve meter. Naast bovenstaande generieke uitgangspunten voor binnen en buiten gelden voor contactberoepen de volgende **extra** aandachtspunten:

- Registratie en de gezondheidscheck zijn vereist. Mensen met een contactberoep vragen hun klanten zich te registreren.
- Houd het consult/de dienst, waarbij het niet mogelijk is om anderhalve meter afstand te houden, zo kort mogelijk. Bewaar zoveel mogelijk afstand.
- Plan de beroepsactiviteiten zo dat er altijd zo min mogelijk contact tussen cliënten onderling is.
- Maak na ieder klantcontact de materialen, instrumenten en meubilair in de behandelruimtes schoon, zoals stoel, oefenmateriaal en onderzoeksbank.
- Persoonlijke beschermingsmiddelen zijn nodig als de paramedische zorgverlening niet uit te stellen is en spoedzorg noodzakelijk is én als de klant 'ja' op 1 van de vragen van de gezondheidscheck heeft geantwoord. In dat geval gebruikt de paramedische zorgverlener wel persoonlijke beschermingsmiddelen conform de richtlijn van de betreffende branchevereniging.

Extra aandachtspunten voor sauna en wellness

Naast bovenstaande generieke uitgangspunten voor binnen en buiten gelden voor sauna en wellness de volgende **extra** aandachtspunten:

- Registratie en de gezondheidscheck zijn vereist.
- Klassieke (Finse) sauna's: Uit voorzorg wordt, waar mogelijk, de ventilatie verhoogd en luchtrecirculatie zo veel mogelijk vermeden.
- Opgietingen kunnen plaatsvinden op voorwaarde dat:
  - Er geen gebruik wordt gemaakt van producten die mogelijk een hoestprikkel kunnen opwekken bij de aanwezigheid, zoals bepaalde etherische oliën.
  - Uit voorzorg luchtstromen van persoon naar persoon worden vermeden (bijvoorbeeld bij het 'wapperen').

Extra aandachtspunten voor sporters

Naast bovenstaande generieke uitgangspunten voor binnen en buiten gelden de volgende **extra** aandachtspunten:

- Registratie en de gezondheidscheck zijn vereist.
- Het is ook belangrijk dat elke sporter en trainer/coach zich realiseert dat hij/zij, in geval van een eventuele besmetting in het team of groep (waarmee hij/zij langer dan 15 minuten op minder dan anderhalve meter sport) een nauw contact van een bevestigde COVID-19-patiënt is en bron- en contactonderzoek wordt gestart. Afhankelijk of een contact als immuun wordt beschouwd, kan quarantaine geadviseerd zijn. Dit geldt voor zowel binnen- als buitensporten. Verdere uitwerking van het bron- en contactonderzoek is te vinden in het BCO-protocol.

- Het is ook belangrijk dat elke sporter en trainer/coach zich realiseert dat hij/zij, in geval van een eventuele besmetting in het team of groep (waarmee hij/zij langer dan 15 minuten op minder dan anderhalve meter sport) een nauw contact van een bevestigde COVID-19-patiënt is. Het gevolg is dan een quarantaine van 10 dagen na die sportactiviteit. Dit geldt voor zowel binnen- als buitensporten. Voor binnensporters geldt bovendien dat zij – ook al heeft men afstand gehouden – een overig (niet nauw) contact zijn bij besmetting van een persoon die in dezelfde ruimte was als de binnensporter.
- Teamsport en contactsport: tijdens de trainingen en (oefen)wedstrijden kan de anderhalve meter onderlinge afstand losgelaten worden, maar daarbuiten wordt de onderlinge afstand van anderhalve meter aangehouden. De besmettingskans is ook afhankelijk van de duur van het contact. Daarom is het advies om tijdens de trainingen nog steeds, zoveel als mogelijk, te trainen met minimaal anderhalve meter onderlinge afstand.
- Bij individuele sport wordt geadviseerd om de anderhalve meter aan te houden, tenzij dat niet anders kan in (oefen)wedstrijdverband. Bijvoorbeeld bij bepaalde atletiekwedstrijden zoals hardlopen of bij wielervedstrijden.
- Voor contactsporten waarbij dat mogelijk is (bijvoorbeeld judo, boksen), wordt geadviseerd om zoveel mogelijk met dezelfde trainingspartner(s) te trainen (cohortering). Bij een onverhoopte besmetting verkleint dit het aantal contacten en dus de kans op verdere verspreiding.
- Voor alle sporten geldt dat het aantal sporters en begeleiders per sportactiviteit niet groter is dan noodzakelijk voor de sportactiviteit (training, oefenwedstrijd, wedstrijd). Daarnaast is het advies om de samenstelling zo vast mogelijk te houden. Dit vermindert de verspreiding bij een mogelijke a- of presymptomatisch besmette sporter of medewerker en vergemakkelijkt het contactonderzoek. Voor het eventuele contactonderzoek is het verder vereist de gegevens van de sporters en begeleiders per sportactiviteit tijdelijk vast te leggen, bijvoorbeeld met presentielijsten.
- Vanwege de potentiële ernstig nadelige effecten van een besmetting met het coronavirus (COVID-19) op de sportcarrière, wordt beroepssporters aanvullend in overweging gegeven om, buiten de sportactiviteiten om, het aantal contacten te beperken.
- In een aantal landen, en ook in onderzoeksverband in Nederland, worden beroepssporters extra getest op het nieuwe coronavirus. Dit wordt niet als standaard beleid geadviseerd in Nederland. Een uitzondering hierop is als internationale wedstrijden toegestaan zouden worden. Om import en export, en daarmee verdere transmissie van het nieuwe coronavirus, te voorkomen, wordt geadviseerd om de Nederlandse sporters en begeleidende staf 2 dagen voor vertrek en voor terugkomst te testen. De test voor vertrek kan gecombineerd worden met serologie, wat bij een eventuele besmetting in het team kan helpen bij het verdere beleid.
- Uiteraard zal bij eventuele internationale wedstrijden het dan geldende beleid voor het betreffende land gevolgd moeten worden.

Extra aandachtspunten voor binnensport

Naast bovenstaande generieke uitgangspunten voor binnen en buiten gelden voor binnensport de volgende **extra** aandachtspunten:

- Kijk op [Rijksoverheid.nl](https://www.rijksoverheid.nl) voor de maatregelen voor sport.
- Registratie en de [gezondheidscheck](#) zijn vereist.
- Het is wenselijk om sporters zo veel mogelijk in dezelfde groepssamenstelling te laten sporten en tijdelijk de gegevens van de deelnemers vast te leggen, door via de registratie bij te houden wie wanneer sportte.
- Huishoudelijke reiniging (met water en zeep of reinigingsdoekjes) van de contactpunten van de gebruikte toestellen en materialen na individueel gebruik en na de training is belangrijk.
- Deel zo min mogelijk toestellen en andere attributen bij binnensporten. Dat kan door bepaalde oefeningen of trainingsopzetten te kiezen, waarbij dat niet hoeft.

Extra aandachtspunten voor koren en zangensembles

Naast bovenstaande generieke uitgangspunten voor binnen en buiten gelden voor koren en zangensembles de volgende **extra** aandachtspunten:

- Kijk op [Rijksoverheid.nl](https://www.rijksoverheid.nl) voor de maatregelen die gelden voor zingen en koren.
- De [algemene regels](#) vanuit de Rijksoverheid voor zingen & musiceren moeten opgevolgd worden.
- Registratie en de [gezondheidscheck](#) zijn vereist.
- Het is belangrijk dat elke zanger zich realiseert dat hij/zij bij een besmetting ook andere zangers/zangeressen kan besmetten, met alle mogelijke gevolgen van dien.
- Zingen in een binnenruimte: als er een besmetting is in het koor of ensemble – ook al heeft men afstand gehouden – wordt er bron- en contactonderzoek gestart. Een tijdelijke registratie van koorleden door presentielijsten is vereist; het vergemakkelijkt het eventuele bron- en contactonderzoek door de GGD onder koorleden. Verdere uitwerking van het bron- en contactonderzoek is te vinden in het [BCO-protocol](#).
- Tussen elk koorlid moet in ieder geval minimaal 1,5 meter afstand zijn, bij voorkeur niet achter elkaar, maar in een zigzag formatie.
- Uit voorzorg worden voor koren en zangensembles extra maatregelen voor de ventilatie (binnen) geadviseerd, naast de gebruikelijke preventieve adviezen. Ventileer de ruimte waar gezamenlijk wordt gezongen 24 uur per dag en zorg ervoor dat in de pauzes en na de bijeenkomst de ruimte ongeveer 10 minuten wordt gelucht. (Dit advies is gebaseerd op normen uit [LCHV Hygiënerichtlijnen](#)). Bij twijfel over de ventilatie en luchtstromen in de ruimte is het aan te raden professioneel advies in te winnen. Zorg ervoor dat tijdens het luchten mensen niet in de ruimte aanwezig zijn of, als dat niet mogelijk is, voorkom dat mensen in de luchtstroom achter elkaar zitten tijdens het luchten.

Extra aandachtspunten voor het vervoer van groepen naar woonzorglocaties en dagbesteding

Structureel vervoer van groepen personen naar woonzorglocaties, dagbesteding of bij een andere vervoersnoodzaak waarvoor een indicatie is afgegeven.

- De gezondheidscheck is vereist voor aanvang van het vervoer. De vervoerder maakt met de opdrachtgever afspraken over de uitvoering hiervan.
- Vanaf medio september 2021 hebben alle mensen die gebruik maken van groepsvervoer de gelegenheid gehad om zich (volledig) te laten vaccineren. Hierdoor is er ruimte om preventieve maatregelen voor het houden van 1,5 meter afstand en het beperken van de bezetting per voertuig te versoepelen.
- De chauffeur draagt ten minste een medisch **mondneusmasker type II**. De chauffeur volgt hierbij de instructies voor zorgmedewerkers.
- Passagiers dragen wanneer mogelijk een medisch mondneusmasker tenminste type II. Voor een deel van de personen zal het niet mogelijk zijn om een mondneusmasker te dragen. Gezien de huidige vaccinatiegraad en infectiedruk is het verantwoord dat deze mensen zonder verdere aanpassingen aan de bezettingsgraad mee kunnen met het voertuig.
- Chauffeurs kunnen aan passagiers noodzakelijke ondersteuning bieden bij in- of uitstappen en bij het in- en uitrijden van rolstoelen. Hierbij draagt de chauffeur het chirurgisch mondneusmasker type IIR. Direct erna past de chauffeur handhygiëne toe.
- Alle zitplaatsen in een voertuig mogen benut worden.
- Personen worden zo veel mogelijk vervoerd in groepen met een vaste samenstelling.
- Tijdens het vervoer staat de ventilatie aan.
- Oppervlakken die tijdens gebruik veel worden aangeraakt, zoals deurhendels en handgrepen, worden na de rit gereinigd met water en zeep (bijvoorbeeld allesreiniger) of reinigingsdoekjes.